

El grup Koiné, grup de reflexió de l'associació LLENGUA I REPÚBLICA, participem col·lectivament al Pacte Nacional per la Llengua i hi volem aportar el nostre punt de vista sobre els reptes que té Catalunya en l'àmbit dels mitjans audiovisuals. Els objectius a assolir en aquest àmbit no es poden entendre si no se'n tenen en compte uns de generals que aquest àmbit comparteix amb tots els altres àmbits i, especialment, la necessitat de fer del català la llengua no marcada de la nostra societat.

És innegable que, amb un Parlament i un Govern sotmesos als capricis i a l'animadversió de l'estat que administra el territori català, no és factible tot allò que podríem fer en un context de plena democràcia sense ingerències de cap estat estranger, però abans d'autolimitar-nos a allò que creiem que l'enemic tolerarà és bo que comencem per fixar-nos els objectius a què aspiraríem en llibertat i després acomodar-ne a la realitat tants com sigui possible i amb tanta plenitud com ens deixin.

Aquesta aportació del grup Koiné es troba inclosa al llibre «Llengua i República», promogut per l'associació que la presenta al Pacte Nacional per la Llengua, a les pàgines 64 a 72.

Reptes generals

Atesa la sostinguda voluntat del poble català de mantenir viva, productiva i plenament funcional la seva llengua (el català) malgrat les dificultats, ara, més que mai, és l'hora de caminar cap a l'assoliment d'una llengua normal en un país normal.

En aquest document, tot allò que es dirà per al català és aplicable a l'occità pel que fa a la Vall d'Aran i a la llengua de signes catalana.

Llengua no marcada

La llengua no marcada és aquella que els membres d'una comunitat empren per defecte; a cap habitant de París o de Madrid li surt d'adreçar-se a un desconegut en rus, àrab o anglès; només ho fa si té constància que no entén la llengua pròpia de la comunitat (NB: quan parlem de llengua pròpia en aquest document ens referim a la llengua pròpia del territori, llengua històrica original en la construcció de la nació) o si fracassa en un primer intent d'entendre's amb aquest desconegut pot ser que ho intenti en una llengua forana. Qualsevol nouvingut que pretengui arrelar en un país, el primer missatge implícit que rep és justament el de quina és la llengua que li cal aprendre si es vol naturalitzar i aquesta és la llengua no marcada, la que tothom fa servir en primera instància per adreçar-se-li.

Una llengua normal és una llengua no marcada, la llengua que per defecte vehicula les comunicacions públiques i que és prioritzada pels parlants en les intercomunicacions grupals.

En la situació de llengua no marcada o normal, els parlants de la llengua pròpia no han de fer esforços per poder-s'hi expressar. En la situació de llengua no marcada o normal, els ciutadans que usen familiarment altres llengües, encara que configurin grups nombrosos, no troben estrany que la llengua pròpia sigui la llengua comuna, la llengua que s'usa per defecte en qualsevol circumstància.

El primer objectiu per aconseguir de tenir un país normal pel que fa a la llengua ha de ser el de convertir el català en la llengua no marcada. El principal obstacle per aconseguir-ho és l'estat de submissió mental dels catalanoparlants nadius després de segles de sotmetiment al poder de l'Estat, d'imposició i extensió del castellà, i de paral·lela persecució i minorització del català per part de l'Estat espanyol. Si volem mostrar-nos plenament sobirans i no un succedani de la Catalunya autonòmica, caldrà esforçar-se a superar aquesta actitud (sovint inconscient) de subordinació política, cultural i lingüística, reforçada ara per la potència que el castellà, llengua imperial (segons la categorització de Calvet), ha assolit al món i per les praxis hegemòniques del mercat.

Llengua majoritària dels mitjans audiovisuals

Qualsevol persona que hagi viatjat sap que arreu d'Europa es dona la contradicció que l'espai radioelèctric és gestionat per l'Estat amb criteris d'interès públic i que les lleis del mercat fan que l'anglès tingui un rol essencial en aquest àmbit i en general en tota la indústria del lleure (pel·lícules, videojocs, música; en menor mesura, teatre, indústria editorial, oferta de lleure...). En el nostre cas, entre els criteris d'interès públic que han de condicionar la gestió de l'espai radioelèctric, n'hi ha dos que són crucials per a la llengua: a) que hi hagi una àmplia oferta de qualitat que ajudi a dinamitzar el català i a fer-lo assequible als nòvells i als infants que no el tenen com a llengua materna i b) que hi hagi una política d'Estat de negociació de reciprocitat amb els Estats veïns per tal que les principals cadenes en català arribin a tota la nació, independentment de quin Estat administra cada territori. Tenint en compte que avui dia és extremament senzill per a l'usuari d'optar entre versió original i versió en català, cal potenciar la nostra reconeguda indústria del doblatge per tal que sigui possible seguir sèries o films de qualitat en la nostra llengua sense impedir que qui vulgui es valgui de la versió original.

Com que és previsible que els supremacistes espanyols que romandran a Catalunya seguiran atacant la nostra llengua amb els vells arguments i altres de nous, té un valor simbòlic molt important que cap llengua, ni tan sols el castellà, sigui una excepció en les polítiques de doblatge de films, de subtitulació dels informatius o en la publicitat.

Actualment el panorama dels mitjans audiovisuals no es restringeix només a les concessions de cadenes de ràdio i de televisió en la distribució de l'espai radioelèctric, sinó que Internet hi fa un paper fonamental. En aquest entorn, l'emissió i la recepció de missatges (blogs, xarxes socials, vídeos compartits) són comunicacions individuals; per

això les polítiques de gestió dels mitjans hauran d'incloure accions de promoció de l'ús del català i d'impuls de la traducció i adaptació d'aplicacions i continguts.